

Malcolm Mackay

Een plotselinge uitbarsting van geweld

Karakter Uitgevers B.V.

1

Hij heeft langer doorgewerkt dan hij van plan was. Het is al zeven uur geweest. Tijd om een eind te maken aan een lange werkdag. Hij bergt de documenten op. Ze gaan stuk voor stuk in de juiste map, die netjes op de plank wordt gelegd. Morgen gaat hij ermee verder. Saai werk, zeker, maar daar heeft hij zich lang geleden al mee verzoend. Hij is nu al vijfendertig jaar accountant; op die termijn kun je je overal bij neerleggen. Misschien zou het anders zijn als dit een groter kantoor was. Heel lang geleden, toen hij nog ambitie had, dacht hij dat hij iets opwindends zou kunnen opbouwen. Die hoop heeft hij inmiddels maar opgegeven. Richard Hardy is gelukkig met wat hij heeft. Een eenmansbedrijf. Een klein kantoor in een bescheiden gebouw waarin hij voor een selecte groep trouwe klanten werkt. Beneden zijn twee andere kantoren. De mensen daar ziet hij niet vaak. Tegenover zijn kantoor zit een liefdadige instelling, iets voor de kinderen van de allerarmsten. Geleid door twee goedbedoelende vrouwen van middelbare leeftijd. Vroeger had Richard een secretaresse, maar die heeft hij moeten ontslaan. Zware tijden. Maar hij redt het net.

Zijn klanten zijn hem trouw omdat hij een bepaald soort accountant is. Betrouwbaar, solide, rustig. De meeste klanten zijn eigenaren van kleine bedrijven, op het eerste gezicht eerlijk genoeg. Ze willen gewoon af en toe een meevallertje hebben. Ze hebben het moeilijk, dat begrijpt Richard wel. Als hij een beetje met het geld schuift, blijft er meer over voor de cliënt. Daar is niets immoreels aan in zijn ogen. Die mensen werken hard. Hij helpt ze daar zo veel

mogelijk aan over te houden. De gerechtelijke instanties hebben toch zeker wel belangrijker dingen te doen?

Hij pakt zijn jas van het haakje aan de kantoordeur. Het is koud buiten. Hij heeft geen haast. Thuis zit niemand op hem te wachten. Zijn vrouw is twaalf jaar geleden overleden en ze hadden geen kinderen. Meer haar keuze dan die van hem. Hij vond het niet erg, niet zolang zij er was. Na haar overlijden werd hij eenzaam. Toen zou het fijn zijn geweest om een gezin te hebben. Werkdagen van twaalf uur helpen een beetje tegen de eenzaamheid. Zijn boeken zijn zijn kinderen geworden. Die gedachte geeft hem het gevoel dat hij een zielig en triest mannetje is.

Zorgvuldig sluit hij de kantoordeur achter zich. Dit is tegenwoordig een goede buurt. Zo rustig was het hier niet toen hij het kantoor betrok, maar ze hebben de laatste twintig jaar een grote opruiming gehouden. Er is nog nooit ingebroken, maar je kunt niet voorzichtig genoeg zijn. Hij heeft een cliënt die projectontwikkelaar is en huizen verhuurt. Sommigen zouden hem een huisjesmelker noemen, maar Richard heeft dat altijd een beetje onredelijk gevonden. Mensen met heel lage inkomens moeten ook ergens wonen en ze kunnen natuurlijk niet het Ritz verwachten. Hoe dan ook, bij die man is er al meerdere malen ingebroken. De politie denkt dat het iets te maken heeft met zijn werk, iemand die boos op hem is. Ze hebben de mensen die zaken met hem doen gewaarschuwd voorzichtig te zijn, ook Richard. Maar wat kun je nou eigenlijk doen? Als mensen zich met geweld toegang willen verschaffen, houd je ze toch niet tegen.

Hij is de laatste die het gebouw verlaat. Nergens brandt nog licht. De voordeur gaat automatisch achter hem dicht; je moet via een zoemer worden binnengelaten of een sleutel hebben. Voor het gebouw ligt een klein pleintje met parkeerplekken voor een paar uitverkorenen die de omringende gebouwen gebruiken. Hij zat hier lang genoeg om op een daarvan beslag te kunnen leggen. Er staan op dat moment maar twee andere auto's. Een daarvan staat er altijd. Het moet een bedrijfsauto zijn die niemand mee naar huis

neemt. De andere herkent hij niet. Een heel gewone zwarte sedan. Hij haalt zijn telefoon uit zijn zak om te kijken of hij berichten heeft ontvangen, misschien van iemand die zo laat nog advies wil, waarvoor hij het dossier nodig zou kunnen hebben. Hij staat al bij zijn eigen auto voor hij beseft dat er twee mensen in de zwarte sedan zitten. Twee mannen zo te zien, samen in het donker. Als hij zijn portier openmaakt, gaat het rechterportier van de andere auto open. Er stapt een jongeman uit die naar hem kijkt. Hij lijkt goed gekleed. Donkere jas, donkere broek, mooie schoenen. Met ferme pas loopt hij op Richard af en intussen stapt de chauffeur ook uit.

‘Neem me niet kwalijk,’ zegt de jongeman. ‘Richard Hardy?’

‘Ja,’ zegt Richard een beetje onzeker. Hij heeft zijn autoportier halfopen. Klaar om in te stappen als dit een of andere gek blijkt of een schurk die informatie wil over een van zijn cliënten.

‘Mijn naam is brigadier Lawrence Mullen. Dit is rechercheur Edward Russell.’ Hij haalt zijn portefeuille uit zijn zak en houdt hem Richard voor.

Richard knikt. ‘Oké. Wat kan ik voor u doen?’

‘We zouden het op prijs stellen als u met ons naar het bureau wilt gaan om een paar vragen te beantwoorden over een van uw cliënten.’

‘Het bureau? Word ik aangehouden?’

‘Nee, nee, helemaal niet. We hebben een paar documenten die we u willen voorleggen. Dan kunt u bevestigen dat ze van een van uw cliënten zijn. U bent getuige, meer niet.’ Hij glimlacht geruststellend.

‘Mag ik vragen naar wie u een onderzoek instelt?’

‘Ik geloof niet dat het verstandig is dat hier op straat te bespreken,’ zegt de politieman, die voor de vorm even om zich heen kijkt.

Het gezonde verstand zegt dat je de politie niet moet tegenspreken. Het kan nadelig zijn voor de zaken om ondervraagd te worden, maar heibel schoppen is nog erger. Als hij gearresteerd wordt, is dat het einde van zijn bedrijf. Enige paniek overvalt hem. Hij heeft zijn telefoon op de autostoel laten vallen. Hij doet het portier

dicht en op slot en volgt de jonge politieman naar zijn auto. Dan bedenkt hij dat hij de telefoon liever bij zich had gehouden. Misschien moet hij straks een advocaat bellen. Maar hij is te beleefd om te vragen of hij hem kan gaan pakken. Te zenuwachtig om ook maar iets te zeggen.

‘We zullen proberen u niet al te lang op te houden,’ zegt de agent. Hij klinkt wat onverschillig. ‘We zetten u hier weer af zodra we klaar zijn.’ Dat klinkt wel vriendelijk.

Richard stapt achter in de auto. Rechercheur Mullen gaat naast hem zitten en de oudere man stapt weer achter het stuur en start de motor. Zonder veel haast. De politiemannen lijken allebei heel ontspannen en daardoor ontspant Richard zich ook. De eerste schok wordt gevolgd door normale nervositeit. Richard is niet iemand die zich vaak in het gezelschap van de politie bevindt.

‘Zit ik in de problemen?’ vraagt Richard. Het is een paar minuten stil gebleven. Hij voelt de behoefte om iets te zeggen.

‘O, nee,’ zegt Mullen met een ongeduldig hoofdschudden. ‘U beschikt misschien over informatie die nuttig voor ons kan zijn. Over een van uw cliënten. U bent niet verdacht. Als u er prijs op stelt dat er een advocaat aanwezig is, kunt u die bellen als we op het bureau zijn. Dat is helemaal aan u.’

Hij schenkt helemaal geen aandacht aan Richard, maar kijkt naar buiten en daarna recht vooruit. De chauffeur lijkt meer belangstelling te hebben. Richard heeft hem een paar keer in de achteruitkijkspiegel zien kijken. De bestuurder, rechercheur Russell, lijkt toch wat nerveus te worden. Dat geeft Richard het gevoel dat hier meer achter zit. Alsof hij misschien toch in de problemen zit. Oké, hij heeft een paar dingen door de vingers gezien. Zaken verhuuld die open en bloot hadden moeten blijven. Hij heeft nooit gedaan alsof hij een engel was. Maar kom op, dat heeft toch niets om het lijf? Hij heeft niets gedaan waarvoor hij zich zou moeten schamen, daar is hij heel zeker van.

‘Kunt u me in ieder geval vertellen waar het om gaat?’ vraagt hij aan Mullen. Hij moet iets geruststellends horen. Wat dan ook.

‘We stellen een onderzoek in naar de manier waarop een van uw cliënten zijn geld verdient. We denken dat hij zijn bedrijf gebruikt als dekmantel voor criminele activiteiten. We willen u alleen een paar vragen stellen. U staat niet onder verdenking. U bent eerder ook een slachtoffer,’ zegt Mullen.

De eerdere schok heeft het naar de achtergrond verdrongen. Maar nu komt het weer naar boven. Het gevoel dat er iets niet klopt. De agent die totaal geen belangstelling toont en zijn nerveuze chauffeur. Die twee willen hem vragen stellen over een cliënt. Over zijn geld. Waarom blijven ze dan niet op zijn kantoor? Richard kijkt tersluiks naar Mullen. Zo ontspannen, die vent. Als ze iets moesten uitzoeken, zouden ze toch zeker op het kantoor zijn gebleven. Dan hadden ze gewild dat hij dingen opzocht, dat hij zijn dossiers raadpleegde. Cijfers controleerde. Dat is zijn werk. Maar dat kan hij niet doen op het politiebureau. Ze pakken het verkeerd aan, toch? Hij wil iets zeggen, wil tegen de agent zeggen dat ze dit beter kunnen doen waar ze vandaan komen. Hij kijkt nog eens naar Mullen. Die ongeïnteresseerde blik lijkt niet meer zo geruststellend.

2

Tijdens de rit is hij zich vaag bewust van hun omgeving. Bekende straten, dus hij heeft er niet erg op gelet. Nu begint hij gericht te kijken. Op te letten waar ze naartoe gaan. Dit is niet de weg naar het centrum. Ze gaan naar het noorden. Weg van de bebouwde kom. Het lijkt allemaal niet erg logisch. Hij kijkt aandachtig om zich heen.

Mullen werpt een blik op hem. 'We zijn er bijna.'

Richard leunt weer achterover. Het heeft geen zin om tegen te stribbelen. Dit is te groot om zich tegen te verzetten. Zijn hele leven is gebaseerd geweest op het vertrouwen van anderen. Andere mensen delen de lakens uit. Hij maakt dingen mogelijk. Het heeft altijd voor hem gewerkt. Het is niet volmaakt, maar het kan slechter. Je leunt achterover en laat andere mensen hun spelletjes spelen. Je houdt je stil. Je blijft vriendelijk.

Ze hebben de stad achter zich gelaten. Richard zegt niets. Dit is misschien niet zo erg als het lijkt, niet zo erg als het aanvoelt. Ze willen wellicht alleen wat informatie. Ze zouden hem een paar klappen kunnen verkopen. Of hem meenemen naar een plaats delict en vragen stellen. Ja, dat zou het kunnen zijn. Het heeft in ieder geval geen zin om zich te beklagen. Dat heeft zelden zin. Rustig en vriendelijk. Laat ze doen wat ze willen en ze laten je weer gaan. Het is al een tijdje geleden dat een van hen iets heeft gezegd. De stilte wordt ongemakkelijk. Dreigend zelfs. Richard heeft de behoefte om iets te zeggen, gewoon uit beleefdheid. Zo stelt hij zich op bij zijn cliënten. Hij laat de sfeer nooit kil worden.

Hij houdt het gesprek gaande. Maar dat werkt niet bij deze lui; ze hebben geen belangstelling voor wat hij te zeggen heeft. Nog niet, in ieder geval.

Ze mijden de grote wegen. Dat heeft Richard wel gemerkt. Misschien is dit de route die ze moeten nemen om te komen waar ze willen zijn. Daar gaat hij in ieder geval niets over zeggen. Het is niet iets wat deze lui met hem zullen willen bespreken. Richard kijkt nog eens naar Mullen. Brigadier Mullen, dat zei hij. Hij lijkt een beetje jong om brigadier te zijn. Het betekent dat hij een hogere rang heeft dan de man achter het stuur, die duidelijk ouder is. Richard heeft in de loop der jaren cliënten gehad die hem angst-aanjagende verhalen hebben verteld over de politie. Ze zijn bereid om je flink onder druk te zetten als ze denken dat het iets zal opleveren. En angstaanjagend zijn ze zeker.

Ze rijden steeds verder. Over smalle wegen met heel weinig verkeer. Richard weet niet meer waar ze zich bevinden. Een heel eind buiten de stad, dat staat vast. Dit lijkt het platteland. Zijn handen beginnen te trillen. Hij weet niet goed waarom, weet niet wat er veranderd is. Hij blijft zichzelf voorhouden dat alles goed komt. Dat soort dingen gebeurt niet met mensen als hij. Waarom zouden ze? Alles komt goed als hij zich maar rustig houdt en meewerkt. Vertel ze wat ze willen weten. Maakt niet uit voor wie dat bezwarend is, vertel ze wat ze willen horen. Je kunt alleen maar eerlijk zijn. Als ze hebben wat ze willen, laten ze je gaan.

Hij kijkt even opzij naar Mullen en krijgt een kille blik terug. De houding van de jonge politiemans is veranderd. Onplezieriger dan eerder. Wacht maar, jongeman, als dit voorbij is, komen er klachten. Mensen zoals jij krijgen altijd hun verdiende loon. Hij begint te beseffen waarom hij ineens veel zenuwachtiger wordt. De bestuurder gaat langzamer rijden. Hij zoekt iets. Een afslag. Hier kun je alleen plattelandsweggetjes nemen.

‘Dat is het, daar rechts,’ zegt Mullen tegen de chauffeur. Rustig. Hij klinkt niet nerveus.

De bestuurder remt nog wat af en neemt voorzichtig de bocht.

Geen lampen op de weg voor hen. Die voelt hobbelig. Het stelt als weg niet veel voor en is eerder een karrenspoor. Wat kan hier zijn dat iets te maken heeft met Richards zaken? Blijf kalm. Laat niet zien dat je nerveus bent. Dat vinden ze alleen maar irritant en daar heb je niets aan. Bomen aan weerszijden. De auto kruipt over het pad. Al een paar minuten. Pikkedonker, geen enkel licht. Ze moeten door een of ander bos rijden. Een deel van de wereld waar Richard absoluut niet bekend is. Dit slaat helemaal nergens op. Richard kijkt naar Mullen. Mullen kijkt niet terug. Hij staart voor zich uit de duisternis in.

De auto komt bijna tot stilstand. Daar staat een gebouw. Het ziet eruit als een schuur, maar Richard heeft er maar een glimp van opgevangen in het licht van de koplampen. De auto stopt ernaast, rijdt achteruit. Draait, zodat de neus weer de andere kant op staat.

‘Nee, iets verder,’ zegt Mullen.

De chauffeur zet de auto iets naar rechts.

‘Zo is het goed.’ Dit is voor Mullen blijkbaar precies de juiste plek. Maar de juiste plek waarvoor?

De chauffeur zet de motor af en laat de koplampen aan. Het licht valt tussen de bomen door. Voor hen, naast de schuur waarbij ze geparkeerd staan, ligt een vlakke cirkel grond met bomen eromheen. De chauffeur, rechercheur Russell, stapt uit. Zonder veel enthousiasme. Hij slaat het portier dicht zodat zij alleen op de achterbank achterblijven. Russell loopt naar de achterkant van de auto. Richard draait zich om om te zien wat hij gaat doen. Russell opent de kofferbak.

‘Uw cliënt, Hugh Francis,’ zegt Mullen zachtjes. Hij moet moeite doen om hem te horen. Russell maakt een hoop lawaai, haalt dingen uit de kofferbak die kennelijk zwaar zijn. Er ritselt iets, iets anders valt op de grond.

‘Meneer Francis, ja, de eigenaar van de garageketen,’ zegt Richard enthousiast. Zo’n aardige jongeman, Shug Francis. Altijd even vriendelijk tegen Richard, altijd trouw. Richard houdt zijn boeken voor hem bij. Betaalt zijn personeel. Hij heeft meer werk-

nemers dan hij zou moeten hebben, maar dat wordt door Richard verdoezeld. Het stelt niet veel voor.

‘Wat kunt u me vertellen over zijn financiële situatie?’

‘Nou, eh, ik weet niet. Dit zou veel gemakkelijker zijn in het kantoor, waar ik de dossiers erbij kan pakken.’ Hij zwijgt en denkt na. ‘Ik heb me wel eens het een en ander afgevraagd, zou je kunnen zeggen. Een deel van het geld dat hij binnenhaalt, waar dat vandaan komt. Waarom hij zo verschrikkelijk veel personeel heeft. Maar niets wat echt in het oog springt. Niets wat echt belangrijk lijkt, zou ik zo zeggen.’ Hij zwijgt weer even. Dat klonk niet goed genoeg. Hij moet ze meer geven om ze tevreden te stellen. ‘Ik ben natuurlijk meer dan bereid om u alle boeken te laten zien.’

Mullen heeft niets gezegd, alleen zijn wenkbrauwen opgetrokken, en Richard weet wat dat betekent. Hij snapt dat de agent wil zeggen dat hij er niets aan heeft om naar de boeken te kijken. Dat de politie weet dat Richard de cijfers subtiel gemanipuleerd heeft om Francis Auto's een normaler bedrijf te laten lijken dan het is.

‘Ik geef toe dat ik... ervoor gezorgd heb dat eh... dat Shugs boeken kloppen. Misschien heb ik daarbij de wet overtreden. Dat wil ik wel geloven. Ik moest ervoor zorgen dat de getallen klopten. In feite nam ik zijn salarisadministratie voor mijn rekening. Ik moest zorgen dat de cijfers klopten met het aantal werknemers dat hij heeft.’ Hij gaat steeds sneller praten.

Mullen knikt, alsof hij dat allemaal al weet. Daarom is hij hier. Hij weet dat Richard er al een paar jaar voor zorgt dat Shugs medewerkers iedere maand betaald krijgen.

Achter hen klinkt een bons. De kofferbak wordt gesloten. Richard vangt een glimp op van rechercheur Russell, die langs de auto loopt met een grote bundel onder zijn arm. Het is moeilijk te zien wat het is. Nu loopt hij voor de auto. Hij laat de bundel op de grond vallen. Die is blauw, zo te zien. Hij trekt er iets uit. Ook blauw. Het lijkt wel een zeil. Hij spreidt het zorgvuldig uit, ongeveer halverwege de bomen en de auto. Dan pakt hij de rest van de bundel weer op en loopt het bos in. Hij gaat niet ver, een

meter, anderhalve meter. Nog steeds in het zicht van de mensen in de auto. Richard en Mullen zitten allebei naar hem te kijken. Ze lijken allebei even bezorgd als ze zien dat hij het andere stuk zeil neerlegt en voorzichtig de spullen pakt die erin gewikkeld waren. Twee scheppen. Iets wits. Het lijkt wel een handdoek. Russell begint te graven. Richard kijkt toe. Hij kan het feit dat zijn handen trillen niet meer verbergen.

Mullen beweegt zijn hoofd naar links en naar rechts om zijn gravende collega beter te kunnen zien. Een zucht. Mullen stapt uit de auto, loopt naar de andere kant en opent het portier voor Richard. 'Kom op, uitstappen,' zegt hij. Nog steeds even rustig.

Richard doet wat hem gezegd wordt. Hij doet altijd wat hem gezegd wordt. Zijn hele leven al. Hij kijkt naar Russell. Die hakt met zijn schep in het gras en probeert er stroken van op te rollen en die op het zeil naast hem te leggen. Mullen kijkt ook even naar zijn collega. Hij rolt met zijn ogen en klakt met zijn tong. Kennelijk is hij niet onder de indruk, vindt hij dat hij het zelf beter had gekund. Daarom is hij zeker de meerdere.

'Wat doet...?' begint Richard, maar dan zwijgt hij weer. Als ze willen dat hij het weet, vertellen ze het wel. Het is niet aan hem om vragen te stellen. Hij weet niet eens of hij het wel wil weten.

Hij voelt dat Mullen zijn arm aanraakt. Een blik op Mullens hand. Een moment van verwarring. Mullen lijkt handschoenen aan te hebben. Het soort dunne, doorzichtige handschoenen dat de schoonmakers gebruiken als ze in zijn kantoor bezig zijn. Hij moet ze hebben aangetrokken nadat hij uit de auto is gestapt. Hij duwt Richard zachtjes naar voren, leidt hem naar het zeil dat Russell midden op de open plek heeft uitgespreid.

Ze blijven zwijgend staan kijken hoe Russell graaft en alle aarde op het stuk plastic gooit. Hij gromt erbij. Geen man die gewend is aan dit soort werk. Hij transpireert hevig; zelfs in dit vreemde licht is dat te zien. En hij gaat steeds langzamer. Af en toe hoort Richard dat Mullen geërgerd zucht. Subtiel, maar het enige andere geluid komt van Russell. Die ergernis komt iedere keer tot uiting

als Russell er een zootje van maakt, een beetje aarde naast het zeil gooit, dat soort dingen. Zijn steeds vermoedere armen gooien de aarde in het rond. Richard heeft een paar keer van opzij naar Mullen gekeken. Eén keer zag hij hem op zijn horloge kijken. Verder houdt hij zijn blik op Russell gericht. Hij kijkt nauwkeurig toe, alsof hij ergens op wacht. Waarschijnlijk tot de man klaar is met graven. Richard wil niet nadenken over dat gat. Hij weet niet goed waar dit allemaal op slaat. Misschien graven ze iets op. Een klein stemmetje in zijn achterhoofd geeft honend commentaar, zegt dat het volkomen duidelijk is wat Russell hier aan het graven is. Het is jouw graf, ouwe.

Richard begint te huilen. Hij kan het niet helpen. Hij kan zichzelf niet langer voor de gek houden. Dit is het. Dit is het einde. Wat een enorm stomme manier om dood te gaan. Hij blijft maar denken hoe absurd het allemaal is. Hij is niet het soort man dat zo'n einde verdient. Het slaat nergens op. Ergens wil hij lachen om de hele situatie. Maar hij kan niet lachen omdat hij zo hard moet huilen. Volslagen onbeheerst. De tranen stromen over zijn gezicht, zijn schouders schokken, hij gromt herhaaldelijk. Door het waas van tranen ziet hij dat Russell is opgehouden met graven. De politieman buigt voorover, met zijn handen op zijn heupen. Hoestend, spuwend. Een zucht van Mullen. Nu alleen het geluid van zijn eigen paniek. Een gebaar van Mullen, Richard kan niet precies zien wat voor gebaar. Russell begint weer te graven, energieker ditmaal. Maar ook met meer geluid, een grom bij elke beweging. Een hand op Richards rug.

'Ga zitten,' zegt Mullen, nog steeds even zachtjes. Die rust. God, die rust is inmiddels schokkend. Ziekmakend.

Mullen drukt hem naar beneden. Richard gaat op het zeil zitten en leunt naar voren. Hij wil niet meer naar Russell kijken. Het is wreed dat ze hem daartoe gedwongen hebben. Harteloos. Om hem te laten kijken hoe een man zijn graf graaft. Waarom zou hij aardig voor ze proberen te zijn? Waarom zou hij doen wat hij denkt dat ze willen dat hij doet? Van nu af aan doet hij waar hij zin in heeft. Hij

huilt. Hij buigt naar voren. Hij kijkt weg van wat zijn laatste rustplaats zal worden. En waarvoor? Het heeft kennelijk te maken met Shug Francis. Zo'n aardige jongeman. Altijd een glimlach. Altijd vragen naar Richards gezondheid, altijd zorgen dat hij tevreden is. Ja, er waren vragen over zijn bedrijf. Hij voerde van alles uit, die jongen. Maar dit? Is dit nu een verdiende straf voor het werk dat Richard heeft gedaan? Hij heeft getallen kloppend gemaakt die niet zouden moeten kloppen. Is dat zo erg? Weer een doorbrekend besef. Dit is niet om hem te straffen, het is om Shug Francis te pakken. Om een of andere reden maakt dat het nog erger. Dat hij moet sterven om iemand anders ongerief te bezorgen.

Russell is nog steeds aan het graven. Heel langzaam weer. Mullen staat nog steeds naast Richard. Hoe lang zijn ze hier al? Vijf minuten. Tien, misschien. Eigenlijk meer. Hij is alle gevoel voor tijd kwijtgeraakt.

'Geef me die handdoek,' zegt Mullen. Een beetje harder dan eerder. Hij heeft het tegen Russell.

Russell klimt uit het gat en loopt langzaam naar hen toe met de witte handdoek. 'Het is diep genoeg,' zegt hij als hij hem aan Mullen geeft. Je kunt horen dat hij uitgeput is. Hij buigt voorover en zet zijn handen weer op zijn heupen.

'Nee, het is niet diep genoeg. Doe nog maar een metertje,' zegt Mullen. Die koude, harde stem. Een stem waar mensen niet tegenin gaan. Het soort stem dat Russell doet gehoorzamen. Hij gaat weer graven.

Richard voelt iets tegen zijn achterhoofd drukken. Hij brengt een hand omhoog.

'Nee, laat dat,' zegt Mullen. 'Leun naar voren.'

Een moment van verwarring. Richard weet niet goed wat er gebeurt. Iets tegen zijn achterhoofd drukt hem naar beneden. Dan niets meer.